

традиционно обслужвали със занаятите си селското население, остават без поминък в резултат от намаляване броя на клиентите им и промените в начина им на живот. Повечето от тях се преквалифицират като селскостопански работници, а друга част напускат селата. Днес споменът за традиционния занаят е останал при една пета от ромите, а още по-малко са тези, които са в състояние да го практикуват.

През 1991 г. бе приет Закон за връщане на селските земи на техните собственици и бяха разформироваани предишните кооперативни стопанства. Огромна част от циганите, живеещи в селата, остана без поминък. Това засили процесите на временна миграция, насочена към градовете, където мъжете имат повече шансове да намерят временна работа, и към планините, където целите семейства събират гъби, билки, диворастващи плодове и охлюви, имащи добър пазар извън страната.

Може да се очаква, че в недалечно бъдеще ще се увеличи притокът на роми в градовете, където те ще се заселват като постоянни жители. От друга страна, част от вече уседналото ромско население както в градовете, така и в селата, може да започне да води полуномадски начин на живот, главно през топлите месеци на годината. Такива процеси вече се наблюдават.

В момента българското общество не е готово да посрещне тези промени, настъпващи в ромската етническа общност. С Постановление на МС от 1958 г. насилствено бяха заселени на постоянно място и последните немногобройни номадстващи и полуномадстващи групи в България. Поради тази причина ние не разполагаме с нормативна уредба, регулираща временния престой на чергарстващите, нито с лагери на общинска или държавна земя, където те могат да отседат. Нямаме гъвкави алтернативни форми за обучение на децата на чергарстващите.

Кражбите на домашни животни и селскостопанска продукция, както вероятно и икономическото съперничество, свързано с факта, че значителна част от планинското и полупланинското ни население също е безработна и допълва семейните си доходи със събирането на гъби и диворастващи плодове, водят до конфликти между тях и чергарстващите роми. Тези конфликти, раздухвани от средствата за масова информация, засилват негативното отношение към ромската общност и ще пречат за нормативното уреждане на проблемите на полуномадстващите групи и устройването на лагери за временните им престои. В бъдеще това може да доведе до допълнително усложняване на ситуацията - до увеличаване на правонарушенията от страна на ромите (включително и неволно, със самия